

Republika Slovenija,
Ministrstvo za okolje in prostor
Dunajska cesta 48,
1000 Ljubljana

Zadeva: Komentar Društva vodarjev Slovenije na osnutek Nacionalnega načrta za obnovo narave

Zveza: Nacionalni načrt za obnovo narave

Vodja projekta: dr. Katarina Groznik Zeiler

Spoštovani,

V Društvu vodarjev Slovenije (DVS) smo vam v zvezi s pripravo Nacionalnega načrta za obnovo narave (NNON) pisali že 4. 12. 2025. Na to pismo smo prejeli tudi vaš pisni odziv, ki je odgovarjal na nekatera naša vprašanja in za katerega se vam še enkrat lepo zahvaljujemo. Po naših izkušnjah sodelovanja v javnih razpravah na ravni ministrstev je prejem odziva precejšnja redkost (morda je razlog temu nekoristnost naših komentarjev, morda pa je razlog v direktoratu na katerega večinoma naslavljamo naša pisma – kdo bi vedel). Sodelovali smo tudi na javnem dogodku 14. 1. 2026 na Brdu pri Kranju, ki je bil kvalitetno organiziran in izpeljan.

Kljub neugodnem času letnih dopustov smo uspeli vsaj delno pregledati tudi osnutek NNON, ki je bil nedavno objavljen na spletnih straneh gov.si in želimo s tem pismom sodelovati v javni razgrnitvi.

Najprej želimo opozoriti na časovno zelo neugodno obdobje javne razgrnitve (od 9. 7. 2026 do 9. 8. 2026), ki otežuje kvalitetno obravnavo izdelanega dokumenta. Zaradi tega smo uspeli izvesti pregled le vsebin vezanih na doseganje ciljev 9. člena Uredbe o obnovi narave EU 2024/1991 (v nadaljevanju Uredba 2024/1991), ki opredeljuje cilj obnove 25.000 km rek v prosto tekoče stanje ter 8. člena Uredbe 2024/1991, ki obravnava urbane ekosisteme. Zavedamo se, da so tudi drugi deli NNON relevantni za področje delovanja našega društva (npr. obnova vodnih in obvodnih habitatov na celinskih vodah, nova zavarovana območja na morju ipd.) in želeli bi si, da bi lahko izvedli obširnejši pregled.

Kolikor smo uspeli razbrati, je glede vsebine člena 9 osnutek NNON precej skup. Opredeljuje nacionalni pristop, ki sloni na naslednjih izhodiščih:

- Rečna povezljivost se razume v vseh treh prostorskih dimenzijah: vzdolžno, prečno in navpično, kar sicer izhaja že iz smernic izdelanih na ravni Evrope (Criteria for identifying free-flowing river stretches. Common Implementation Strategy for European Union Water Law. Guidance Document No. 41 – v nadaljevanju CIS 41).
- Pregled že izvedenih ukrepov z vplivom na izboljšanje rečne povezljivosti od leta 2020 dalje nakazuje, da naj bi skupna dolžina vplivov teh ukrepov na prehodnost znašala 56,9 km.
- Nacionalni cilj je opredeljen kot 70 km novih odsekov prostotekočih vodotokov v Sloveniji.
- Doseganje tega cilja (kje in kako) pa bo šele opredeljeno v »programu odstranjevanja ovir«, ki bo izdelan v letu 2027 v katerem se bo v največji meri upoštevalo smernice CIS 41.

V zvezi s tem želimo podati naslednje komentarje:

- Kot smo opisali že v našem pismu z dne 4. 12. 2025 ugotavljamo nejasno rabo pojmov. Izpostavili smo nejasno rabo besede »reka« vs. »vodotok« že v sami Uredbi 2024/1991, ponovno pa opozarjamo na to nejasnost tudi v osnutku NNON. V poglavju 7.4 tako piše, da bodo v letu 2027 »določeni odseki rek za katere se bo pripravil program odstranjevanja ovir«.

V istem odstavku pa piše tudi, da je nacionalni cilj »70 km novih odsekov prostotekočih vodotokov«. Iz slik 15, 16 in 17 bi se sicer dalo sklepati, da bi se kot prispevek k cilju šteli vodotoki s prispevno površino večjo od 10 km² (tako imenovani deli vodnih teles površinskih voda), ni pa to jasno opredeljeno.

- Osnutek ne podaja kakih informacij, kako je bila izvedena ocena dolžine vpliva že izvedenih ukrepov od leta 2020 dalje. Ali je bila za te lokacije izvedena ocena po metodologiji CIS 41?
- Osnutek tudi ne poda kakih informacij, ki so osnova za opredelitev cilja 70 km novih odsekov prostotekočih vodotokov. Predvidevamo, da je s tem mišljen cilj do leta 2030.
- Iz ocene vpliva že izvedenih ukrepov in opredelitve cilja bi se dalo torej sklepati, da je slovenski prispevek k doseganju cilja 2.500 km prostotekočih rek v EU do leta 2030 torej 126,9 km. Ta prispevek se ne zdi posebno ambiciozen, se pa zdi izvedljiv, saj zahteva do leta 2030 vložitev le nekoliko več napora, kot je bil že vložen od leta 2020 do danes (to je v obdobju, ko Uredba 2024/1991 še ni bila zavezujoča).
- Pozdravljamo, da se v osnutku NNON poudarja pomembnosti povezave z razlivnimi območji (česarvno le na konceptualni ravni), kot ključen element prečne poveztljivosti, ki ima lahko pozitivne vplive tudi z vidika poplavne ogroženosti.
- V naboru ukrepov (prilogi osnutka NNON) nismo uspeli najti nobenega ukrepa, ki bi ciljno zasledoval cilj vzpostavitve prosto tekočih rek. Iz tega torej ugotavljamo, da je edini ciljni ukrep na to temo priprava programa odstranjevanja ovir v letu 2027, kar bi težko imenovali konkreten ukrep. Poleg tega tudi ni opredeljeno kdo je zadolžen za pripravo tega programa, kako se bo ta program pripravil in kakšna bo njegova vsebina.
- Samo obljuba glede priprave programa odstranjevanja ovir v letu 2027 se zdi kot zelo skromen prispevek k doseganju ciljev 9. člena Uredbe 2024/1991. Obenem se sprašujemo, ali to sploh zadošča potrebam te uredbe in spremljajoče Uredbe 2025/912, ki operativno opredeljuje zahtevane vsebine NNON tudi glede člena 9. Iz slednje uredbe je moč razumeti, da bi moral biti v NNON, katerega rok za izdelavo je 1. 9. 2026, že izdelan pregled obsoletnih ovir in na podlagi tega pregleda opredeljeni odseki vodotokov, na katerih se bodo predvidoma izvajali ukrepi ter na podlagi tega podana ocena prispevka države članice k skupnemu cilju 25.000 km prosto tekočih rek v EU. Dejstvo, da osnutek NNON teh vsebin ne vsebuje ni ravno dober obet za doseganje cilja 70 km novih odsekov prosto tekočih vodotokov do leta 2030.
- Kot nadaljevanje prejšnje alineje lahko le ugibamo, ali so bili na ravni delovne skupine, ki pripravlja NNON v zvezi z 9. členom Uredbe 2024/1991 izvedene kakšne natančnejše analize iz katerih je bila določena ciljna vrednost 70 km, ali pa gre le za izredno grobo oceno brez kake konkretne podlage. Pripravljalca NNON tako sprašujemo, ali so podatki, ki bodo zahtevani za uspešno poročanje v septembru 2026 že izdelani, pa ti le niso bili objavljeni v javno razgrnjenem osnutku NNON, ali teh podatkov sploh ni. V kolikor ti podatki obstajajo pozivamo ministrstvo, da jih objavi skupaj z izdelanimi strokovnimi podlagami.

Ker je v osnutku NNON podan le okviren nacionalni pristop k doseganju cilja 25.000 km prosto tekočih rek v EU, se do morebitnih konkretnih ukrepov s katerimi bi lahko NNON prispeval k doseganju tega cilja ne moremo opredeliti. Želimo pa ponoviti nekaj predlogov, ki smo jih že podali na tematski delavnici izvedeni 14. 1. 2026 na Brdu pri Kranju in sicer:

- Za povečanje odsekov prosto tekočih rek se nam zdi smiselno usmerjati napor predvsem na manjše vodotoke. Ukrepanje na manjših vodotokih je praviloma tehnično manj zahtevno, marsikatero ureditev je možno izvesti po bolj enostavnih postopkih in ukrepi so tudi stroškovno manj zahtevni. Poleg tega izkušnje izvajanja ukrepov na večjih rekah kažejo, da so pozitivni učinki le-teh lahko precej kratkotrajni in je na istih lokacijah kmalu zahtevano ponovno ukrepanje (npr. ukrepanje za vzpostavitev povezanosti starih strug/stranskih rokavov na reki Muri). Ukrepanje na manjših vodotokih se tako zdi smiselno tudi z vidika dejanskega doprinosa k izboljšanju ekološkega stanja površinskih voda ter stanja vodnih in obvodnih habitatov.
- Skladno z zgornjo alinejo tudi predlagamo, da se Slovenija zavzame za to, da se pri doseganju cilja 25.000 km prosto tekočih rek upošteva tudi prispevke na manjših vodotokih, ne le na velikih rekah.

- Kot morebiti relevanten vir že identificiranih ukrepov za izboljšanje povezljivosti vodotokov predlagamo, da pripravljalec NNON pregleda tudi lani zaključeno Celovito hidrološko-hidravlično študijo porečja Savinje (dokumentacija je dostopna na portalu eVode) v okviru katere so bili opredeljeni številni ukrepi za izboljšanje (predvsem vzdolžne) povezljivosti, vključno z identifikacijo nekaterih ovir, ki bi jih bilo verjetno smiselno odstraniti. Ocenjujemo tudi, da je na podlagi že izdelane ocene HM stanja in dodatne analize vzdolžne povezljivosti za ribe mogoče razmeroma enostavno izvesti tudi analizo, ki je predvidena v CIS 41.

8. člen Uredbe 2024/1991 predvideva obnovo urbanih ekosistemov, s ciljem, da do konca leta 2030 na celotnem nacionalnem območju ne pride do neto izgub urbane zelene površine ter urbanega pokrova drevesnih krošenj, v primerjavi z letom 2024. V nadaljevanju je potrebno zagotoviti trend povečanja urbanih zelenih površin. Osnutek NNON v poglavju 5.1.2 *Urbani ukrepi* navaja, da urbane zelene površine oz. prepustne površine blažijo suše, zmanjšujejo obremenitve kanalizacije in nevarnost poplav. Podobno je tudi v poglavju 5.2.3 *Urbani ukrepi* navedeno, da so mestna tla pogosto degradirana zaradi zbitosti in pozidave. Urbane zelene površine povečujejo infiltracijo vode, zmanjšujejo odtok in erozijo ter izboljšujejo organsko snov v tleh.

NNON med ukrepi za urbani ekosistemski tip predvideva tudi:

- vzpostavitev novega zakonodajnega okvira na področju GJS urejanja in čiščenja javnih površin;
- ozelenjevanje parkirišč – drevesa in prepustnost;
- gradnjo zelenih streh;

Opozoriti želimo, da delež in vrsta zelenih (prepustnih) površin v veliki meri pogojujeta tudi urbani vodni krog. Iz vidika naslavljanja izzivov na področju upravljanja z urbaniimi vodami (urbane poplave, delovanje razbremenilnikov na kanalizacijskih sistemih in posledično onesnaževanje vodnih teles, bogatenje podtalnice, suše) zelene površine v slovenskih mestih trenutno predstavljajo neizkoriščen potencial, saj niso načrtovane s tem namenom. Trajnostno upravljanje z vodo v mestih temelji na posnemanju procesov značilnih za naravni vodni krog (zadrževanje, infiltracija, evapotranspiracija, nadzorovan odtok). To lahko dosežemo z nadgradnjo zelenih površin (zelene infrastrukture) v modrozeleno infrastrukturo. Gre za sonaravne ukrepe (NbS), ki so namenjeni upravljanju s padavinsko vodo in so tipično del zelenih površin, kot so deževni vrtovi, infiltracijske kotanje, suhi zadrževalniki ...

Tovrstno ravnanje s padavinsko vodo v mestih predvideva tudi prenovljena Direktiva o čiščenju komunalne odpadne vode (2024/3019), ki v 5. členu postavlja stroge cilje, za zmanjšanje onesnaženja, ki ga povzroča urbani odtok v vodna telesa. V 5. prilogi direktive je predpisano, da je potrebno onesnažen urbani odtok prednostno zmanjšati s preventivnimi ukrepi za preprečevanje vstopa neonesnažene padavinske vode v kanalizacijske sisteme, vključno z ukrepi za spodbujanje naravnega zadrževanja vode ali zbiranja deževnice, ter ukrepi za povečanje zelenih in modrih površin na mestnih območjih za zmanjšanje prelivanja padavinske vode ali ukrepe za omejevanje neprepustnih površin v aglomeracijah.

Ker imamo v naših naseljih zgolj ene zelene površine, bi bilo smiselno ob vzpostavljanju novih zelenih površin in posegih v obstoječe zelene površine, v čim večji meri zasledovati njihovo večfunkcionalnost in doseganje ciljev iz več področji (Direktiv) hkrati. V tem duhu bi bilo smiselno urbane ukrepe, ki jih predvideva NNON v večji meri povezati tudi z aktivnim upravljanjem s padavinsko vodo. Slednje je v veliki meri povezano tudi z urbanističnim in prostorskim načrtovanjem ter prilagajanjem mest na podnebne spremembe. V tem duhu so pod okriljem Urbanističnega inštituta RS za MNVP (Direktorat za prostor) nastala tudi priporočila z naslovom: [Prilagajanje naselij na podnebne spremembe in blaženje podnebnih vplivov](#). Med njimi priporočilo št. 5 vsebuje upravljanje s padavinsko vodo v mestih: Podnebno prilagojen urbani vodni krog.

V DVS se zavedamo, da so zaveze, ki jih zahteva Uredba 2024/1991 obvezujoče in da je za doseganje zastavljenih ciljev v kratkem času, ki je še na voljo zahtevano konkretno in odločno ukrepanje. Obenem pa moramo izpostaviti, da lahko nedomišljeni ukrepi za izboljšanje rečne povezljivosti povzročijo

znatne negativne vplive, predvsem kar se tiče poplavne in z njo povezane erozijske ogroženosti. Tako nepremišljeno poseganje pa ne bi le povsem po nepotrebnem povzročalo dodatnih poplavnih škod (če ne celo izgube življenj), temveč bi bilo tudi kontraproduktivno sicer smiselnemu cilju izboljšanja rečne povezljivosti. Ni si težko predstavljati, da bi poplave zaradi nedomišljenih posegov zasejale dodaten dvom v smiselnost uporabe sonaravnih praks (oz. posluževanja na naravi temelječih rešitev) na področju urejanja voda. To ne bi bilo koristno niti za doseganje ciljev Uredbe 2024/1991 in povezane Strategije za biotsko raznovrstnost, niti za doseganje ciljev Vodne direktive in Habitatne direktive, saj bi lahko pomembno spremenilo odnos javnosti do poseganja v vode nasploh.

V DVS vam želimo uspešno in kvalitetno zaključevanje NNON. V tem procesu se vedno lahko obrnete tudi na Društvo vodarjev Slovenije.

Lep pozdrav,

Gašper Zupančič,
Predsednik DVS

V Ljubljani, 9. 8. 2026